Pelastusosasto
Hallitusneuvos Ilpo Helismaa

HE 61/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäviksi uusi laki Liikenne- ja viestintävirastosta ja laki Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta (ns. virastolait) sekä niiden yhteinen voimaanpanolaki. Lisäksi esityksessä on mukana liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan uudistukseen liittyvät muut noin 90 lakia koskevat muutosehdotukset. Näillä liitelaeilla muutetaan virastojen toimivalta vastaamaan virastolaeissa esitettyjä tehtäviä ja vastuita.

Sisäministeriön pelastusosaston lausunto

Sisäministeriön pelastusosastolla ei ole yleisesti huomauttamista esitykseen tai sen tavoitteisiin.

Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 18/2018), joka sisältää osittain muutoksia samoihin lainkohtiin kuin nyt käsiteltävänä oleva HE 61/2018. Lisäksi lakiesitys HE 61/2018 sisältää muutosehdotuksia säännöksiin, joita ei ole vielä hyväksytty ja jotka eivät ole tulleet voimaan. Esitykseen HE 61/2018 sisältyvien lakien on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2019. Esitykseen HE 18/2018 sisältyvien lakien on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2020, osa laeista tulisi kuitenkin voimaan jo 1. tammikuuta 2019. Riippuen siitä, missä järjestyksessä lakiehdotukset käsitellään ja hyväksytään, lakiehdotukseen HE 61/2018 on tarpeen tehdä toisen lakiehdotuksen edellyttämät muutokset.

7. Laki ajoneuvolain muuttamisesta

Hallituksen esitykseen HE 61/2018 sisältyy 7. liitelakina laki ajoneuvolain muuttamisesta. Laki tulisi voimaanpanolain 1 §:n mukana voimaan 1.1.2019. Laki muuttaisi ajoneuvolain 20 §:n kokonaan. Pykälän 1 momentin sisältö ei kuitenkaan muuttuisi. Eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen HE 18/2018 sisältyy 6. liitelakina myös laki ajoneuvolain muuttamisesta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020. Laki muuttaisi vain ajoneuvolain 20 §:n 1 momenttia.

Muutokset HE 61/2018 ja HE 18/2018 mukaan:

HE 61/2018	**HE 18/2018**
20 §	*20 §*
Pelastusauto, poliisiajoneuvo, Tullin ajoneuvo ja Rajavartiolaitoksen ajoneuvo	*Pelastusauto, poliisiajoneuvo, Tullin ajoneuvo ja Rajavartiolaitoksen ajoneuvo*
Pelastusauto on pelastustoimen käyttöön erityisesti valmistettu, kokonaismassaltaan yli 3,5 tonnia oleva M- tai N-luokan ajoneuvo. Pelastusauto on myös muu M- tai N-luokan ajoneuvo, joka on *kunnan tai kuntayhtymän* pelastuslaitoksen tai valtion pelastushallinnon viranomaisen, Pelastusopiston tai lentoaseman pitäjän hallinnassa ja jota käytetään yksinomaan pelastustoimen tehtäviin. Pelastusauto on myös	Pelastusauto on pelastustoimen käyttöön erityisesti valmistettu, kokonaismassaltaan yli 3,5 tonnia oleva M- tai N-luokan ajoneuvo. Pelastusauto on myös muu M- tai N-luokan ajoneuvo, joka on *maakunnan* pelastuslaitoksen tai valtion pelastushallinnon viranomaisen, Pelastusopiston tai lentoaseman pitäjän hallinnassa ja jota käytetään yksinomaan pelastustoimen tehtäviin. Pelastusauto on myös

palokunnan omistuksessa oleva miehistöauto, jossa on kuljettajan lisäksi tilaa vähintään kahdeksalle henkilölle.	palokunnan omistuksessa oleva miehistöauto, jossa on kuljettajan lisäksi tilaa vähintään kahdeksalle henkilölle.

Sisäministeriön pelastusosasto esittää, että *lakiehdotukseen HE 61/2018 sisältyvän 7. liitelain 20 §:stä muutettaisiin koko pykälän sijaan vain sen 2-4 momentit. Muutos tulisi voimaan 1. tammikuuta 2019. Lain 1 momentin muutos tehtäisiin lakiehdotuksella HE 18/2018. Muutos tulisi voimaan 1. tammikuuta 2020. Johtolauseeseen olisi tarpeen tehdä vastaava muutos. Tällöin riippumatta siitä, kumpi lakiehdotuksista hyväksytään ensin, ajoneuvolain 20 §:n 1 momentti saisi molempien muutosten jälkeen tarkoitetun sisällön*.

58. Laki matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitykseen HE 61/2018 sisältyy 55. liitelakina laki matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain muuttamisesta. Laki tulisi voimaanpanolain 1 §:n mukana voimaan 1.1.2019. Eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen HE 18/2018 sisältyy 7. liitelakina myös laki matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain muuttamisesta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020. Lailla muutettaisiin pelastuslain numero ajantasaiseksi (379/2011) sekä tehtäisiin HE 61/2018 vastaavat Rajavartiolaitosta ja Tullia koskevat kieliasun muutokset.

Muutokset HE 61/2018 ja HE 18/2018 mukaan:

HE 61/2018	**HE 18/2018**
12 § Henkilöluettelointijärjestelmän toimintavaatimukset	*12 § Henkilöluettelointijärjestelmän toimintavaatimukset*
Yhtiön on suunniteltava ja toteutettava henkilöluettelointijärjestelmänsä siten, että:	Yhtiön on suunniteltava ja toteutettava henkilöluettelointijärjestelmänsä siten, että:
1) järjestelmään tallennetut tiedot ovat helposti luettavassa muodossa;	1) järjestelmään tallennetut tiedot ovat helposti luettavassa muodossa;
2) järjestelmään tallennetut tiedot ovat tarvittaessa vaivattomasti *Rajavartiolaitoksen*, *Liikenne- ja viestintäviraston*, Hätäkeskuslaitoksen, poliisin, *Tullin*, Onnettomuustutkintakeskuksen sekä pelastuslaissa *(468/2003)* tarkoitettujen pelastusviranomaisten ja pelastuslaitoksen saatavilla;	2) järjestelmään tallennetut tiedot ovat tarvittaessa vaivattomasti *Rajavartiolaitoksen*, Liikenteen turvallisuusviraston, Hätäkeskuslaitoksen, poliisin, *Tullin*, Onnettomuustutkintakeskuksen sekä pelastuslaissa *(379/2011)* tarkoitettujen pelastusviranomaisten ja pelastuslaitoksen saatavilla;
3) järjestelmä toimii joustavasti ja ettei alukseen tulevia tai sieltä poistuvia matkustajia viivytetä aiheettomasti;	3) järjestelmä toimii joustavasti ja ettei alukseen tulevia tai sieltä poistuvia matkustajia viivytetä aiheettomasti;
4) järjestelmään tallennetut tiedot suojataan tarpeellisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä, jotta ne eivät tuhoutuisi tai häviäisi vahingossa, tai niitä ei vahingossa tai laittomasti hävitettäisi, muutettaisi, luovutettaisi, paljastettaisi, siirrettäisi tai annettaisi käyttöön ilman lupaa, taikka muutoin käsiteltäisi laittomasti.	4) järjestelmään tallennetut tiedot suojataan tarpeellisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä, jotta ne eivät tuhoutuisi tai häviäisi vahingossa, tai niitä ei vahingossa tai laittomasti hävitettäisi, muutettaisi, luovutettaisi, paljastettaisi, siirrettäisi tai annettaisi käyttöön ilman lupaa, taikka muutoin käsiteltäisi laittomasti.

Sisäministeriön pelastusosasto esittää, että *lakiehdotukseen HE 61/2018 sisältyvän 55. liitelain 12 §:ssä muutettaisiin pelastuslain numero ajantasaiseksi (379/2011). Tällöin HE 18/2018 7. liitelaki tulisi poistaa tarpeettomana.*

61. Laki meripelastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitykseen HE 61/2018 sisältyy 61. liitelakina laki meripelastuslain muuttamisesta. Laki tulisi voimaanpanolain 1 §:n mukana voimaan 1.tammikuuta 2019. Eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen HE 18/2018 sisältyy 8. liitelakina myös laki meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2020. Lain 4 §:n 2 momentin 8 kohta tulisi kuitenkin voimaan jo 1. tammikuuta 2019.

Muutokset HE 61/2018 ja HE 18/2018 mukaan:

HE 61/2018	**HE 18/2018**
4 § Muut meripelastukseen osallistuvat viranomaiset ja toimijat	*4 § Muut meripelastukseen osallistuvat viranomaiset ja toimijat*
Hätäkeskuslaitos, Ilmatieteen laitos, pelastuslaissa (379/2011) tarkoitettu *alueen pelastustoimi*, *Liikenne- ja viestintävirasto, Väylävirasto,* poliisi, puolustusvoimat, sosiaali- ja terveysviranomaiset, Tulli ja ympäristöviranomaiset (muu meripelastusviranomainen) ovat Rajavartiolaitoksen ohella velvollisia osallistumaan korvauksetta meripelastustoimen tehtäviin, jos se on niiden toimialaan kuuluvien tehtävien kannalta perusteltua taikka jos se vaaratilanteen vakavuus ja erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen, eikä meripelastustoimen tehtävän suorittaminen merkittävällä tavalla vaaranna viranomaisen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista.	Hätäkeskuslaitos, Ilmatieteen laitos, pelastuslaissa (379/2011) tarkoitettu *maakunnan pelastusviranomainen*, *Liikenteen turvallisuusvirasto*, *Liikennevirasto*, poliisi, Puolustusvoimat, sosiaali- ja terveysviranomaiset, Tulli ja ympäristöviranomaiset (muu meripelastusviranomainen) ovat Rajavartiolaitoksen ohella velvollisia osallistumaan korvauksetta meripelastustoimen tehtäviin, jos se on niiden toimialaan kuuluvien tehtävien kannalta perusteltua taikka jos se vaaratilanteen vakavuus ja erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen, eikä meripelastustoimen tehtävän suorittaminen merkittävällä tavalla vaaranna viranomaisen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista.
Muiden meripelastusviranomaisten tehtävät meripelastustoimessa ovat seuraavat:	Muiden meripelastusviranomaisten tehtävät meripelastustoimessa ovat seuraavat:
1) hätäkeskuslaitos osallistuu etsintä- ja pelastusyksiköiden sekä meripelastustoimen tehtäviin osallistuvan henkilöstön hälyttämiseen sen mukaan kuin siitä erikseen sovitaan;	1) hätäkeskuslaitos osallistuu etsintä- ja pelastusyksiköiden sekä meripelastustoimen tehtäviin osallistuvan henkilöstön hälyttämiseen sen mukaan kuin siitä erikseen sovitaan;
2) *Liikenne- ja viestintävirasto* vastaa alusturvallisuudesta ja sen kehittämisestä sekä antaa Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta	2) *Liikenteen turvallisuusvirasto* vastaa alusturvallisuudesta ja sen kehittämisestä sekä antaa *R*ajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta;
3) Ilmatieteen laitos antaa Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta sekä tuottaa Rajavartiolaitokselle meripelastustoimen tarvitsemat sää- ja meripalvelut;	3) Ilmatieteen laitos antaa *R*ajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta sekä tuottaa *R*ajavartiolaitokselle meripelastustoimen tarvitsemat sää- ja meripalvelut;
4) *Väylävirasto vastaa väyläverkosta ja sen kehittämisestä sekä alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitetun alusliikennepalvelun järjestämisestä, toimittaa Rajavartiolaitokselle ajantasaista meritilannekuvaa alusliikenteestä ja toimeenpanee Rajavartiolaitoksen tekemiä alusliikennettä koskevia päätöksiä*	4) *Liikennevirasto ylläpitää alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitettua alusliikennepalvelua* sekä osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi sille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa;

alusliikennepalvelun tarjoajan avustamana sekä osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi sille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa

5) *alueen pelastustoimi*, poliisi ja Tulli osallistuvat etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa; *alueen* pelastustoimi osallistuu pelastustoimen erikoiskoulutetun meritoimintaryhmän toimintaan, jos tästä on *alueen* pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen kesken erikseen sovittu;

6) puolustusvoimat valvoo merialuetta onnettomuus- ja vaaratilanteiden havaitsemiseksi ja paikantamiseksi alueellisen koskemattomuuden valvontaan liittyen sekä osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi sille kuuluvaa erityisasiantuntemusta, henkilöstöä ja kalustoa;

7) sosiaali- ja terveysviranomaiset vastaavat ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä puhelinvälitteisten lääkäripalveluiden tuottamisesta;

8) ympäristöviranomaiset vastaavat aluksista aiheutuvien alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan järjestämisestä merionnettomuuksien yhteydessä yhdessä muiden viranomaisten kanssa sen mukaan kuin öljyvahinkojen torjunnasta annetussa lainsäädännössä tarkemmin säädetään sekä antavat Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta.

5) *maakunnan pelastusviranomainen*, poliisi ja Tulli osallistuvat etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa; *maakunnan* pelastustoimi osallistuu pelastustoimen erikoiskoulutetun meritoimintaryhmän toimintaan, jos tästä on *maakunnan* pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen kesken erikseen sovittu;

6) puolustusvoimat valvoo merialuetta onnettomuus- ja vaaratilanteiden havaitsemiseksi ja paikantamiseksi alueellisen koskemattomuuden valvontaan liittyen sekä osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi sille kuuluvaa erityisasiantuntemusta, henkilöstöä ja kalustoa;

7) sosiaali- ja terveysviranomaiset vastaavat ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä puhelinvälitteisten lääkäripalveluiden tuottamisesta;

8) *ympäristöviranomaiset antavat Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta*.

Sisäministeriön pelastusosasto esittää, että *lakiehdotukseen HE 61/2018 sisältyvän 61. liitelain 4 §:stä muutettaisiin koko pykälän sijaan vain sen 1 momentti ja 2 momentin 2-4 kohdat. Johtolauseeseen olisi tarpeen tehdä vastaava muutos. Tällöin riippumatta siitä, kumpi lakiehdotuksista hyväksytään ensin, meripelastuslain 4 §:n 2 momentti saisi molempien muutosten jälkeen tarkoitetun sisällön.*

Lakiehdotuksella HE 61/2018 meripelastuslain 4 §:n 1 momenttiin tehtäväksi ehdotetut virastojen nimiä koskeva muutos tulisi ottaa huomioon lakiehdotusta HE 18/2018 käsiteltäessä.

Liitelaki 69. Laki pelastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitykseen HE 61/2018 sisältyy 69. liitelakina laki pelastuslain muuttamisesta. Laki tulisi voimaanpanolain 1 §:n mukana voimaan 1.tammikuuta 2019. Eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen HE 18/2018 sisältyy myös laki pelastuslain muuttamisesta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2020. Lain 36 b §, 46 §:n 2 momentin 13 kohta ja 89 a § tulisivat kuitenkin voimaan jo 1. tammikuuta 2019.

Sisäministeriön pelastusosasto toteaa, että *lakiesitys HE 61/2018 muuttaisi säännöksiä, joita ei ole vielä hyväksytty ja jotka eivät ole tulleet voimaan. Sisäministeriön pelastusosaston käsityksen mukaan lain muuttaminen ennen sen voimaantuloa edellyttää, että laki on vahvistettu taikka vahvistamatta jätettynä ja muuttamattomana uudelleen eduskunnassa hyväksytty. Näin ollen*

lakiesitykseen HE 61/2018 sisältyviä pelastuslain 36 b §:n, 46 §:n 2 momentin 13 kohdan eikä 89 a §:n muutoksia sisäministeriön pelastusosaston käsityksen mukaan voitaisi hyväksyä ennen kuin lakiehdotus HE 18/2018 on vahvistettu.

Pelastuslain 36 b §, 46 §:n 2 momentin 13 kohta ja 89 a § tulisivat voimaan 1.1.2019 sekä HE 61/2018 että HE 18/2018 mukaan.

Sisäministeriön pelastusosasto pitää tarkoituksenmukaisena, että *pelastuslain 36 b §, 46 § ja 89 a § poistettaisiin lakiesityksestä HE 61/2018.*

Lakiehdotuksella HE 61/2018 tehtäväksi ehdotetut lain ja virastojen nimiä koskevat muutokset tulisi ottaa huomioon lakiehdotusta HE 18/2018 käsiteltäessä.